

KAMU HUKUKÇULARI PLATFORMU

HUKUK GÜVENLİĞİ

8-9 KASIM 2013
ANKARA

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Türkiye Barolar Birliği Yayınları : 277

Kamu Hukukçuları Platformu
HUKUK GÜVENLİĞİ

ISBN: 978-605-9050-33-3

© Türkiye Barolar Birliği
Şubat 2015, Ankara

Türkiye Barolar Birliği
Ođuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokađı No: 8
06520 Balgat - ANKARA

Tel: (312) 292 59 00 (pbx)
Faks: 312 286 55 65
www.barobirlik.org.tr
yayin@barobirlik.org.tr

Baskı
Şen Matbaa
Özveren Sokađı 25/B
Demirtepe-Ankara
(0312. 229 64 54 - 230 54 50)

KAMU HUKUKÇULARI PLATFORMU

HUKUK GÜVENLİĞİ

Hazırlayan

Doç. Dr. Ece Göztepe

8-9 KASIM 2013

ANKARA

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Av. Sema AKSOY Ankara Barosu Başkanı	9
Av. Berra BESLER Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı.....	13
Prof. Dr. Fazıl SAĞLAM Kamu Hukukçuları Platformu İcra Kurulu Başkanı.....	15

BİRİNCİ GÜN BİRİNCİ OTURUM *Bildirilerin Sunumu*

Yrd. Doç. Dr. Selda ÇAĞLAR “Hukuk Devleti Açısından Hukuki Belirlilik – Hukuk Güvenliği İlişkisi”	25
Prof. Dr. Fazıl SAĞLAM Oturum Başkanı	139
Doç. Dr. Tuğrul KATOĞLU “Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Bakımından Hukuki Güvenlik İlkesi”	141

KAMU HUKUKÇULARI PLATFORMU

Şimdi hemen sözü Doç. Dr. Sedat Çal'a veriyorum. Buyurun efendim.

SEDAT ÇAL'IN
KONUŞMASI

Doç. Dr. Sedat ÇAL-

Teşekkür ederim Sayın Başkan. Konuşmacıların konumlandığı masadan kalkıp da buraya, ayaklı kürsüye gelişimin nedeni, bir espriyle değinirsem "ufkî vaziyetten şakûlî vaziyete" geçişim, sadece elimdeki notlarımı uzaktan daha iyi görebilmemden ötürü.

Ben kısa kısa üzerinden geçeceğim birtakım noktaların, çok muntazam bir konuşma formatında hazırlamadım konuşmamı, böyle daha doğaçlama olacağını ve heyecan katacağını düşünüyorum. Notlarımı aldım önceden ve kürsüye çıkmadan da yeniden iyice bir okudum, ama buradaki konuşmaları dinlerken aklıma daha bir sürü şey geldi, gerçi muhtemelen onların çoğunu burada kürsüde konuşurken unutmuş, atlamış olacağım, peşinen bu eksiklik için özür dilerim.

Şimdi, arada biraz ironi ve espri de yapacağım. Espriler dinleyicilere çok sivri gelir mi diyecektim, neyse ki Sayın Berke hocam konuşmasında en az üç defa "seks" ve "içki" dedi. Ben bunların tam olarak "ne olduklarını" bilmiyorum diyerek azıcık ironi yapayım izninizle; ama artık bu noktadan sonra benim yapacağım espriler sanırım o kadar da "ajitatif" görülmeyecektir ümidindeyim.

Hukuksal güvenlik ve belirlilik: Bu konular üzerinde temel olarak kimi anekdotlar yardımıyla giderken Selda Hanımın makalesine kuşkusuz değineceğim, ama oradan korsan bir şekilde atlayıp vergi tarafına geçiş yaparak, vergi tarafındaki idare hukuku ile vergi bağlantılarından dolayı birkaç düşüncemi sizinle paylaşmak isteyeceğim yorum bağlamında, ya da benden önceki konuşmacıların bende yaptığı çağrışımlar bağlamında. Bu kısmi "yan sanayi" sapmaları için Sayın Başkandan ve sizlerden özür dilerim. Aslında en başta tartışmacı olmak niyetiyle yola çıktığımda da ortaya koyduğum irade vergi tarafında birkaç söz söyleme arzusuydu, ama hasbelkader hukuk-

sal belirlilik tarafında nutuk irade etmeye uygun görüldüm muhterem heyet tarafından, herhalde idarecilerin vergiyle ne bağlantısı olabilir, olsa olsa bu taraf daha uygun düşer diye düşündüler.

Şimdi, hukuksal belirlilikle alakalı olarak en başta Selda hocamın yazılı sunum notlarından ve keza sunumu yaparkenki ifadelerinden aldığım bir ibareye değineceğim. Hukuksal güvenlik ve hukuksal belirlilik bağlamında, *“hukuksal belirlilik bir unsurdur, hukuksal güvenlik onun sonucudur”* diye bir değini var Sayın hocamızın ifadelerinde, ki bu ilk başta benim de altına imza atacağım ve keza önemle vurgulamak istediğim bir husus. Çünkü bir hususu irdelerken orada gözleyeceğimiz bir *‘hukuksal belirlilik’* ten söz edebiliriz ve bu bir öge olarak ele alınabilir, ama asla *“yeter unsur”* değildir. *“Gerek unsuru”* belki olur hukuksal güvenliğin ve hukuk devletinin, ama *“yeter unsuru”* asla değil. Hukuksal belirlilik içerisinde her şey *“belli belirlidir”*, ama hukuksal güvenliği sağlayacağı savını sanırım hepimiz kuşkuyla karşılarız.

Sözgelimi, yine hafif muziplik yaparak söyleyeyim, dün evdekilerle kavga ettiğiniz gerekçesiyle akşam eve dönmeden önce telefon edip de *“eve geldiğimde sizi döveceğim”* diye önceden uyarırsanız evdekileri, bu *‘belirlilik’* anlamına gelir mutlaka, ama hukuksal güvenlik anlamına hiç kuşkusuz asla gelmiyor.

Bizim yasalarımızda ve idarenin özellikle düzenleyici işlemlerinde hukuksal belirliliğin ne derece yer ettiği kuşkusuz bir yana, hukuksal belirliliğin olması, hukuksal güvenliği mutlaka ve asla tam olarak garanti etmiyor ve sağlamıyor; aynen *“mahkemelerin varlığı adalet için bir şans yaratır sadece”* sözünün vurguladığı gibi.

Yasa yapım sürecinde yine, hukuksal belirliliğin önemine atfen, torba yasalar bakımından yasa yapımı süreciyle ilgili ciddi eksiklikler dile getirildi bugün. Sanıyorum bu hususta ayrıca söylenmesi gereken belki şudur: Biliyorsunuz, idari yapımızda Başbakanlık Kanunlar Genel Müdürlüğü var; hü-

KAMU HUKUKÇULARI PLATFORMU

SEDAT ÇAL'IN
KONUŞMASI

kümet yasa tasarılarında bu yapının oldukça etkin bir rol oynaması söz konusu olabiliyor, giderek belki Meclis içerisinde de yine aynı şekilde yetkin hukukçulardan oluşan bir yapıyı bürokratik anlamda kurgulamak mümkün olabilir, ama bu da olumlu işleyişi veya sonucu garanti etmeyecektir. Çünkü sizin yasayı Meclis'e sunarken çok güzel bir şekilde oluşturduğunuz hukuksal bütünlük ve kurgu, Meclis'teki türlü komisyonlarda ilgili yasa teklifi tartışılırken ya da Genel Kurul sırasında verilen acil ve hınzır önergelerle büyük ölçüde değişebilir ve çok farklı bir şeye dönüşebilir. Bu ara süreçte tüm bu hınzır sokuşturmaları denetleyerek bir bürokratik süreçten geçirmenizin çok fazla olanağı olmayabilir. Neticede bir tür kuaföre gidip saç kesimini istemeniz gibi, sonucu tam da garanti edemiyorsunuz, kuaför kendi bildiğince size bir şekil vermeye çalışıyor; ama neticede irade sizin. Siz çok rahatlıkla kendinizi gülünç duruma düşürme veya rezil etme özgürlüğünüzü kullanabilirsiniz; saç biçiminizde kullandığınız modelle, vesaire. Galiba benzer süreci yasalaşma bağlamında da dikkate almak ya da değiştirdiğimiz örneğe benzetmek mümkün.

Bunun dışında, yasalaşma sürecine ilişkin bu esprinin ya da bu eksikliğin aynısı, idarenin düzenleyici işlemleri dolayısıyla idare tarafında da haşmetli geçerliliğini sürdürüyor. Öğretide buna değinen görüşler aslında yok değil, idarenin düzenleyici işlem yapma sürecinin de yasalaşmayla benzer şekilde kurgulanması ve algılanması gerektiğine ilişkin. Ama ülkemizde malum, bir genel idari usul yasası yok. Hatta kimi muhterem hocalarımızın görüşlerinde, bu tür yasaların olması, iş yapmak isteyen idarecilere engel olur ve işte, sözgelimi çöpler toplanmaz, ortalığı çöp götürür, vesaire, türlü olumsuzluklara kapı açar gibi eleştirel bakışları görebilirsiniz. Ben bu görüşler karşısında, idarenin içinden gelen birisi olarak, derin hayretlere düştüğümü içtenlikle itiraf etmeliyim.

Ben yurtdışında hasbelkader birazcık uzunca bir süre yaşadım, kaldı ki, idare denilen aygıtın bir parçası olarak daha da uzun bir süreyi bu Leviathan'ın içinde bizzat görerek, yaşayarak geçirdim. Yurtdışında, idarenin idare edilenlere yönelik

görüş alma ve muhatap kabul etme, idari işlemi kurarken halkın katılımını sağlama süreçlerinin böylesi sakıncaları hiç de yaratmadığını gözlemledim ve yaşadım. “Günüşığında Yönetim Yasası” zaten hepimizin malumu, İl Han Özay hocamızın altını çizerek, kitabına da adını verdiği bir romantik ifadedir. Amerika’daki bu yasa, tam da bizim erişmeye çalıştığımız ‘aydınlıkta yönetim’ ortamını betimliyor. Bir zamanların “camdan karakol” söylemini eminim hepimiz anımsıyoruz; karakollar dahil tüm idareyi camdan kılma arzumuz, bir gün mutlaka bu topraklarda da tam ve eksiksiz biçimde uygulanma şansını bulacaktır eminim. Dolayısıyla, idarenin işlem yapma ve düzenleyici işlem çıkarma sürecinde muhataplarının ya da yönetilenlerin fikirlerini alma gereksinimi, herhalde önemle vurgulanması gereken bir eksikliğe yol açıyor ya da onu vurguluyor bizim gibi ülkeler bağlamında.

Yine, bu yasama süreciyle alakalı olarak, bir zamanlar Özal döneminde yapılan bir eleştiriyi anımsıyorum. “Komşu kızına mektup yazar gibi yasalar çıkarılıyor” denilmekteydi dönemin basın yayın organlarında. Dolayısıyla, son zamanlarda da buna yönelik eleştiriler var, yasama sürecinde kimi eksikliklerin, ciddi eksikliklerin varlığına yönelik. Sözgelimi, geçen günkü bir gazete haberine göre, bir yasanın yürürlüğe gireceği tarihin yasaya konulmasının unutulduğu ve bürokrasinin bundan ötürü paniklediği, en son eski tarihli bir yasada ‘yürürlük ifadesi ilgili yasal düzenlemede belirtilmiyorsa 45 günde yürürlüğe girer’ şeklinde bir hüküm olduğunu keşfederek rahatladıklarını anlatıyorlardı basında.

Dolayısıyla, yasalara ilişkin olarak, tam zamanını bilemeyeceğim, 1950’liler mi, yoksa Enver Paşa dönemi mi? Galiba Enver Paşa dönemiydi; “yok yasa yap yasa, geride kalmaz hiçbir tasa” diye şu an icad ettiğim bir tür tekerlemeyle karışık söyleyeceğimiz espriye dönüyor gibi iş. “Biz hele bir yasa yapalım, kervan yolda düzülür, gerekirse bir tane daha çıkarırız, bir torbayla içine koyuveririz” diye gidiyor görünüyor yasa yapmalarımız ve o yoldaki perişan serencamımız. Hukuksal belirlilik bağlamında, öyle iç açıcı bir hukuksal güvenlik ve hukuksal be-

KAMU HUKUKÇULARI PLATFORMU

SEDAT ÇAL'IN
KONUŞMASI

lirlilikten söz edebilmek güç görünüyor korkarım, ki bu sadece bugünün sorunu da değil, elimizdeki “toplumsal malzeme” veya “kültür” yahut “beşeri sermaye” maalesef bu minvaldedir denilebilir. Kuşkusuz, insanlığın eriştiği bu çağın ortamında veya koşullarında hâlâ bu tür eksikliklerden şikayetçi olabilmemiz de bir acı gerçekliktir yüzümüze hüznle çarpan.

Bir diğer husus, yine bu yöneten yönetilen ilişkisi bağlamında. Biraz önce Magna Carta dolayısıyla da söylendi; Magna Carta'nın özgürlük mücadelesinde tarihsel bir ilk temel belge vesaire olduğuna ilişkin, gayet hoş ifadeler. Ne var ki, benim orada asıl merak ettiğim husus şudur: Magna Carta'nın ortaya çıkmasını sağlayan birkaç feodal beyin kralın keyfi vergileme erkine karşı çıkan itirazları veya direnişleri, yönetici erke karşı özgürlüklerin sağlanması bağlamında durumu ‘belli bir kesim’ için belki biraz kurtarıyor, ama o feodal beylerin azâmeti altındaki bireyler için, yani bakkal Hüseyin yahut serf veya köylü Adam için durum, keyfiyet değişiyor mu? İşte ondan çok emin olamıyorum! Sağlanan tam olarak kimin özgürlüğüdür? Birkaç feodalın mi, yoksa geniş halk yığınlarının mı? Nitekim benzer bir eleştiriyi bizde özgürlük hareketlerinin önemli bir belgesi olduğu kimi görüşlerde savlanan Sened-i İttifakla alakalı olarak, sanıyorum İlber Ortaylı hocaydı yahut Sencer Divitçioğlu da olabilir, dile getiriyor ve anılan belgeyi bir özgürlük temel belgesi olmak bir yana, “eşkıyalık belgesi” şeklinde nitelendiriyordu. Çok özür dilerim, Doğan Avcıoğlu, “Türkiye'nin Düzeni” adlı kitabında diyordu bunu, şimdi daha net hatırlıyorum.

Dolayısıyla, yöneten-yönetilen ilişkisinde yasama itibarıyla ‘ben sandıktan yetkiyi aldım da geldim’ ya da yürütme itibarıyla ‘ben hükümetin başındayım, istediğimi yaparım, siz ancak beş yıl sonra kararınızı verirsiniz’ anlayışı, ne demokratik gelişmiş ülkelerin ortaya koyduğu demokrasi anlayışına, yahut öğretinin kabul ettiği demokrasi kavrayışına, ne katılımcı demokrasi anlayışına uygun, ne de başka bir şekilde kabul edilebilir gözüküyor. Güncelin söylemiyle değinirsem, bu tür kadük bir demokrasi anlayışının rüz-ı mahşerde “yatacak yeri” yoktur!

Benim burada altını çizmek istediğim husus, idarenin özellikle düzenleyici işlemler yaparken sürekli biçimde muhataplarının görüşlerini dikkate alması ve görüşlerini önceden sorması gereksinimi. Bu bir tür, evlilikteki nikâhtan sonra *“ben ruhsatı aldım, ruhsat bendedir, istediğim gibi itaat şarttır”* anlayışına geliyor ki, keyfiyetin veya doğrusunun hiç de öyle olmadığını düşünüyorum, yahut sanıyorum genel olarak. Kanımca, idarelerin yönetilenlerle ilişkisi, bir tür *“sürekli flört”* halidir, idareler yönetilenlerin rızasını, yapacakları her işlemde ve her daim almak, aramak zorundadır; *“dost elinden gel olmazsa varılmaz, rızasız bahçenin gülü derilmez”* diyen Neşet Ertaş türküsünden de burada belli belirsiz bir ironiyle bahsederek, biz yönetilenlerin idareyle olan ilişkisinin adını iyice bir koyalım ve bu ilişkinin niteliğinin altını böylece kalın biçimde çizelim. Özetle, idare ile yönetilenler arasındaki bağlantının sürekli, daimi bir flört ilişkisi şeklinde olması ve sürekli rızayı gözetmesi gereksiniminin altını kuvvetlice vurgulamış olmakta büyük yarar var.

Hukuksal belirliliğin saydamlık gerektirdiğine de özellikle işaret edeyim. Bu saydamlık gereksinimi yine idarenin süreçlerinde bir sorundur. Biraz önce ilk sunumda belirtildiği üzere, yasalaştırma sürecinde yasa taslaklarının internet sayfalarına konulduğunu, büyük oranda saydamlığın sağlandığını söyleyebiliyoruz, ama idarenin işlem yapma sürecinde işlemlerini tesis etme yahut başka deyişle, özellikle yasama benzeri bir etkinlik içeren düzenleyici işlem yapma sürecinde aynı rahatlığı ve kurguyu görmek öyle çok rahatlıkla mümkün değil. Ben idarede uzun yıllar çalıştım, aynı daire içinde bir şube diğer şubeye bilgi vermez, bir tür *“bilgi saklar veya kaçırır”*. Bir daire diğerine - deyiş yerindeyse - hiç selam vermez, bilgiyi hastalıklı biçimde kesinlikle kıskanır ve saklar, eğilim genelde budur maalesef; böyle de bir durum var uygulamada genel olarak. Hemen Bruno Frappart'ı anımsayalım, İl Han Özay hocamızın *“Günüşiğinde Yönetim”* kitabında alıntıladığı söyleminde yaklaşık olarak şunu diyordu; *“idare hasta ruhlu bir yaratıktır ve kendisinden istenen bir şeye hayır dediğinde zevkin doruğuna ulaştığını sanır.”*

KAMU HUKUKÇULARI PLATFORMU

SEDAT ÇAL'IN
KONUŞMASI

Sözgelimi, yatırım tahkimi bağlamında Türkiye'nin yatırım andlaşması taslak modeline ilişkin olarak, yani karşılıklı yatırımların korunması ve teşviki dediğimiz antlaşma taslağı bağlamında, Amerikası, Fransızı, Kanadası, hemen hepsi model antlaşma taslağını koyar internete, diğer ülkelerle neyi müzakere ettiğini halkına anlatır ve halktan görüşlerini toplar. Ben bir ara bizde bu modelin var olmadığını söyledim. Hazine'deki arkadaşlarım bunu diyerek son derece fahiş bir hata yaptığımı ve bu modelin kendilerinde var olduğunu söyledi. Nerede model? Yanıt, "bizde". E peki, neden kamuya açmıyorsunuz? Yanıt, "çünkü taslak modelimizi kamuya açarsak, abuk subuk yorumlar gelir, böyle müzmin muhalifler çıkar karşımıza, biz yola devam edemeyiz"; mantık ve kurgu böyle! Bu, sadece model anlaşmayla alakalı; bundan hareketle eminim ki siz idarenin diğer düzenleyici işlemlerinde yaşanan süreci takdir edeceksinizdir!

Bunun dışında daha önemlisi, yine yasal belirlilik ve hukuksal güvenlikten bahsettik. Yasanın ne söylediğine sonuçta karar veren organ, malum, yargıdır; o bilinen 'yasama ve yargı diyalektiği' içerisinde. Kuşkusuz, yargı bir yasal düzenlemeyi farklı algılıyor veya içeriğini yasamanın niyet ettiğinden farklı biçimde öngörüyorsa, yasama hemen devreye girip o diyalektik ilişkiyle bunu değiştirebiliyor. Bunu nitekim son dönemlerde, son birkaç yıl içerisinde gördük. Uzun tutuklulukla alakalı sözgelimi, biz bunu öngörmedik deyip yasama yeniden devreye girebildi, yeni yasalar çıkardı ve saire. Ama problem ya da asıl sorunumuz şurada, bunu her yerde söylemeye çalışıyorum, birkaç yerde de yazdım naçizane; yargı kararlarını biz göremiyoruz kolayca, ortada yok bu kararlar bir "küll" olarak! UYAP'la belki yargı camiası bu kararlar bütününe erişiyor, ama sözgelimi avukatlar sadece kendi dosyalarına bakabiliyorlar, onun dışında muhterem akademiya ya da vatandaş ise sadece - o kararlara nasılsa eriştiklerini bir türlü çözemediğim ve bilemediğim - birtakım özel ticari şirketlerin internet sayfalarından ancak erişebiliyor, tabii, parasını ödeyerek!

Yargının ne söylediğini bilmeksizin birey olarak ben nasıl hukuksal güvenceye sahip olabileceğim, bunu cidden bilemi-

yorum. Sözgelimi, Ceza Kanunu'nda bir defa ödünç vermekle bu eylemin tefecilik suçunu oluşturacağını İzzet Özgenç hocamız bir makalesinde savunuyor ve yargıyı da bunu böyle yorumlamayı pozitif hukuka aykırı biçimde "süreklilik içinde aynı eylemi yapmakla suç ancak oluşur" şeklinde uygulamakla eleştiriyor. Zira yargımız, ilgili yasal düzenlemenin eski halindeki uygulamayı hâlâ benimseyerek, o alışkanlıkla belki, mevcut yasal düzenlemeyi farklı yorumlayıp "kişi birden çok kez aynı eylemde bulunarak, bunu bir tür alışkanlık haline getirmişse ancak tefecilik suçunu işlemiş sayılabilir" diyor. Eğer ben birey olarak sadece ilgili yasa hükmüne bakarsam, benim içinizden birine bir miktar ödünç para verip de altı ay sonra faiziyle geri almam tefecilikten içeriye düşmemi gerektirirken; yargı uygulamasını biliyorsa, bu eylemde bulunmaktan kaçınmak zorunda olmadığını görüyor olacağım, zira bu eylemin bir kez yapılmakla suç oluşturmayacağını biliyor olacağım. Kısacası, bu denli temel ve önemli bir güncel, hukuksal, hatta yaşamsal sorundur yargı kararlarına erişimin sağlanmıyor olması.

İki dakikada özetlersem; idarenin parasal gelir elde etme yöntemleri ve idarenin işlemlerinden harç ya da haraç, nasıl uygun görürseniz, bunları alma yetkisi önemli bir sorun alanıdır. Buna ilişkin olarak, belediyelerin mezar yeri ücretlerini belirlemesi gibi, belediyelerin zorladığı ve bana başka bir yere gömü olanağı tanımadığı bir yerde, benden belediye meclisi kararıyla mezarlık yeri bedeli alması ya da "mezar yeri satması" ve hatta son günlerin haberlerine göre özel kesime "özel mezarlık işletmeciliği" türü bir uygulamaya yol vererek bu yolsuz olanağı açması, ilginçtir ve bir tür metalaşma eleştirisi bağlamında ele alınmayı hak eder. Oysa, bu uygulama en azından bir "mali yükümlülük" tür, ama Anayasa Mahkemesi bunu, yani belediyelerin keyfince mezar yeri bedeli belirleyebilmelelerini öngören uygulamayı onaylayabilmiştir, burada belediyelerce istenildiği miktarda alınan "bedel" bir mali yükümlülük değildir diyerek. Yani, beni hem bir yere zorlayacaksınız gömü için belediye olarak, hem de bunun bedelini o belediye belirleyecek! Ne kadar güzel bir iş bu böyle, diye ben naçizane biraz düşündüm ve eleştirdim Anayasa Mahkemesi'nin kararını bir

KAMU HUKUKÇULARI PLATFORMU

SEDAT ÇAL'IN
KONUŞMASI

Armağan kitabında. Sağ olsunlar bu eleştiriyi göz ardı etmeyip kendi Armağan kitabında yayımladı Anayasa Mahkememiz, kendilerine müteşekkirim, eleştiriye tahammül bakımından.

Bir diğeri, idarenin türlü bedeller, türlü ücret tanımlamaları altında muhteşem bahaneler ve gerekçeler üreterek bireylere zorla bedel biçmesi meselesi. Sözelimi elimizde çok muhteşem bir örnek var, Tohumculuk Yasası. Tohumculuk Yasası'nda hem tohumlarınızı sertifikalandırma, muayene ettirme, kontrol ettirme, kaydettirme ve benzeri çok sayıda işlem sayıyorsunuz, hem de bu "hizmet"ler için bedel alıyorsunuz ve bunların tümü bir mali yükümlülük niteliğinde bulunmasına karşın, keyfiyet maalesef Anayasa Mahkemesi tarafından göz ardı edilip "buradaki, idarece bireylere sunulan hizmetin bir bedelidir, idarece kamu hizmeti bedeli ise idarenin keyfince belirlenir" algısıyla onaylanmış durumda. Oysa, bu değinilen etkinlikler, idarenin kamu hizmeti değil, kolluk etkinlikleridir; kolluktan bedel alınmaz kural olarak, alınır denildiğinde de her halükârda bunun hukuksal niteliği fiyat, ücret veya bedel değil, "malî yükümlülük" tür. Yani, buradaki keyfiyet, bir tür Deli Dumrul'un, birey olarak hiç oralı olmayıp köprüden geçmeyi istemememe karşın, beni köprüden hem zorla geçirtip hem de üstüne para almasına benziyor.

Deli Dumrul'dan bir küçük sözle konuşmamı bitireceğim. Bunu da Brüksel'deyken bir Türk radyosunda dinlemiştim arabamda giderken. Bir yaşlı kadını geçirmeye çalışıyor kendi yaptığı köprüsünden Deli Dumrul ve kadın şaşkın, soruyor, "oğul hele bir söyle bana, neden köprüden geçeyim? Burası bir kuru dere yatağı zaten, senin köprüünün altında dere yok ki köprüye hacet olsun." Dumrul'un harikülade yanıtı ise şöyle, ve bana günümüzün ceberrut idarelerini anımsatıyor, onu da söyleyeyim: "Ana, her derenin üstünde köprü var mıdır? Yoktur. Nasıl ki her derenin üzerinde köprü olmaz, her köprüünün altında da illa bir dere aramayacaksın, uzatmadan, şimdi hemen köprüden geç ve parayı da öde."

Bizim idareyle ilişkimiz galiba buradan gidiyor. Bir Karadeniz türküsü şöyle der: "Askaros deresinin, yan tarafı derun-

*dur; bugün böyle gidelim, yarın Allah kerimdir.” Daha ne kadar idarelerin parasal tacizlerine katlanacağımızı bilemiyorum, ama hukuksal bağlamda bunu sorgulamak özellikle biz hukukçuların görevidir diye düşünüyorum; bugünlük buradan gidelim diyebiliriz belki, ama yarın Allah kerim dememek adına bu konuya artık behemahal eğilmek gerekiyor. Benim bu parasal konulara özellikle girmem, belki Hazineci köken içermemdir, ama belki de filmlerdeki bilinen sözdendir: “*Katili bulmak istiyorsanız kadını izleyin*” diye yanılmıyorsam bir deyiş var. İdarenin neyi neden yaptığını merak etmek istiyorsanız, özellikle parayı izleyin diyeceğim, maalesef biraz böyle bir naif hassasiyetim yahut alınganlığım var bu konuda.*

SEDAT ÇAL’IN
KONUŞMASI

Sabrınız için teşekkür ederim. (Alkışlar)

Prof. Dr. Oktay UYGUN (Oturum Başkanı)-

Bu esprili sunumu için Doç. Dr. Sedat Çal’a çok teşekkür ediyoruz. Özellikle hukuki belirliliğin her zaman hukuk güvenliği sağlamayabileceği argümanını sanırım hukuk felsefecileri de sonraki oturumlarda tartışacaktır. Şimdi saate bakıyorum, süre ile ilgili kısıtlamalara tamamen uymuşuz. Bir gecikme söz konusu değil. Şimdi söz sırası Prof. Rona Aybay’da, buyurun efendim.

Prof. Dr. Rona AYBAY-

RONA AYBAY’IN
KONUŞMASI

Sayın Başkan teşekkür ederim. Sunuşumdan bazı bölümleri çıkarttım, onun için emin olabilirsiniz, 15 dakikayı aşmayacağım.

2009 yılında Kamu Hukukçuları Platformu’nun ilk fikri hazırlıklarından beri içinde olmanın onuruyla sizleri selamlıyorum. Her toplantısında bulundum; yükü taşıyan arkadaşlarımı hayranlık ve takdirle izledim. Kamu Hukukçuları Platformu’nun kısa, ama çok başarılı geçmişindek pek çok insanın, pek çok meslektaşın göz nuru var emeği var. Ama bu işin Anayasa Mahkemesi terminolojisiyle “odağında” olan birisi var, o da tabii Fazıl Sağlam. Odak teşkil etme gibi bir özelliği var Fazıl Sağlam’ın. Onun odak öncülüğü olmasaydı, herhalde